

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚОРҒАНЫС МИНИСТРІ ДӘУРЕН ҚОСАНОВТЫ ҚАБЫЛДАДЫ

Президент – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы Қасым-Жомарт Тоқаев қорғаныс ведомствосының 2025 жылы атқарған қызметі туралы есепті тыңдады.

Мемлекет басшысына армияның жауынгерлік әзірлігі және Қарулы Күштерді дамытудың басымдықтары жөнінде мәлімет берілді.

Дәурен Қосанов цифрлық технологияларды енгізу, әскери-патриоттық тәрбие жұмыстары, сондай-ақ қорғаныс инфрақұрылымын жетілдіру шаралары туралы баяндады.

Сонымен қатар Президенттің

Қарулы Күштер сапында тәртіп орнату жөніндегі тапсырмасының орындалу барысы жайында ақпарат ұсынылды.

Кездесу соңында Жоғарғы Бас қолбасшы министрге армияның жауынгерлік әзірлік деңгейін арттыру, әскери және құқықтық тәртіпті күшейту жөнінде нақты міндеттер жүктелді.

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНДАҒЫ ӘСКЕРИ НЫСАНДАР ТЕКСЕРІЛДІ

Қорғаныс министрі авиация генерал-лейтенанты Дәурен Қосанов жұмыс сапарымен Қызылорда облысына барып, өңірдегі әскери басқару органдарының қызметімен және әскери бөлімдердің жай-күйімен танысты.

Облыстық аумақтық қорғаныс бригадасында министр командирдің ағымдағы жағдай туралы баяндамасын тыңдап, 99215 әскери бөлімінің штаб жұмысына, сондай-ақ жеке құрамның орналасу және тамақтану жағдайларына тексеру жүргізді.

Қорғаныс істері жөніндегі департамент пен қалалық басқармада министрге жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп өткізілген күзгі әскерге шақыру науқанының қорытындылары және запастағы әскери қызметшілерді даярлау барысы туралы баяндалды. Сонымен бірге, әскери мекемелердің ағымдағы жөндеу жұмыстары аяқталып, жаңартылған ғимараттарына ерекше назар аударылды.

66597 әскери бөлімінде

қорғаныс ведомствосының басшысы штабтың жұмысын бағалап, казарма мен асхананы аралап, сарбаздармен әңгімелесті, сондай-ақ әскери қызметшілердің әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларымен танысты.

Сонымен бірге дербес барлау полкінің зымыран-артиллериялық қару-жарак қоймасы мен жауынгерлік машиналар паркінің жағдайына айрықша көңіл бөлінді.

Сапар қорытындысы бойынша Қорғаныс министрі бөлімшелердің жауынгерлік әзірлігі мен ұрысқа қабілеттілігін арттыруға, қызмет ету жағдайларын жақсартуға және жеке құрамның жоғары моральдық рухын сақтауға бағытталған нақты тапсырмалар берді.

Бұл нөмірде:

◆ АТАУЛЫ КҮН

ӘСКЕРИ ТӘРБИЕШІЛЕРДІҢ ТӨЛ МЕРЕКЕСІ

3-бет

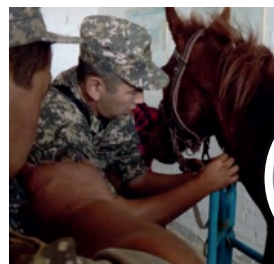
ОРҒАНЫ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ СТРУКТУР ВС РК: ТРАДИЦИИ, ОПЫТ, ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ

◆ ДАТА

6 стр.

◆ ПРОФЕССИЯ

СЛУЖБА ПОД ЗНАКОМ ГУМАНОСТИ

8-9 стр.

◆ СПОРТ

АЗИЯ ЧЕМПИОНАТЫНДАҒЫ АЛҒАШҚЫ АЛТЫН

12-бет

В ФОКУСЕ ВНИМАНИЯ

2025 год стал одним из самых насыщенных по изменениям в системе социального обеспечения военнослужащих Казахстана. Принятые меры затронули денежное довольствие, жилищные вопросы, образование, поддержку семей и подготовку к гражданской жизни после завершения службы.

Одним из ключевых шагов стало повышение должностных окладов. С 1 января 2025 года заработная плата офицерского состава выросла в среднем на 20,3 процента, а рядового и сержантского - на 33,9 процента.

Кроме того, была восстановлена система полевых выплат, ранее упраздненная. С 1 июля военнослужащим вновь выплачиваются полевые в размере 1,2-кратного МРП за каждые сутки участия в полевых выходах, морских походах и учениях - без оформления командировочных расходов.

С 1 января 2026 года в рамках новой системы оплаты труда запланирован второй этап повышения окладов: для офицеров - еще на 23 процента, для рядового и сержантского состава - на 10 процентов от уровня первого этапа.

Существенное развитие получила и жилищная поддержка. С 17 ноября 2025 года «Отбасы банк» запустил специальные ипотечные продукты для военнослужащих, получающих жилищные выплаты.

Программа «Әскери баспана» ориентирована на приобретение жилья на вторичном рынке с первоначальным взносом 20 процентов. Ставка по предварительному займу

составляет 18 процентов годовых и снижается до 5 процентов при накоплении 50 процентов стоимости жилья.

Программа «Наурыз әскери» позволяет приобрести квартиру в новостройке без первоначального взноса. Максимальная сумма займа в Астане и Алматы достигает

36 млн тенге, в других регионах - до 30 млн тенге, а при первоначальном взносе от 20 процентов - до 80 млн тенге. Процентная ставка по займу составляет 9 процентов годовых.

Отдельное внимание в 2025 году уделено поддержке семей военнослужащих. Свыше тысячи детей военных смогли отдохнуть и поправить здоровье в детском оздоровительном центре «Балдаурен», что стало важным элементом социальной политики Министерства обороны.

Параллельно продолжается работа по повышению

престижа воинской службы и расширению социальных гарантий для солдат срочной службы.

С момента запуска цифрового проекта Sarbaz 2.0 более девяти тысяч лучших военнослужащих получили образовательные гранты, из них более трех тысяч государственных грантов

с приоритетным правом предоставления общежития и выплатой стипендии. Впервые в истории страны

отбор проходит в полностью автоматизированном формате: система формирует рейтинг солдат по дисциплине, физической и боевой подготовке, а алгоритм самостоятельно распределяет гранты между wybranными вузами и специальностями.

Финансовая нагрузка на солдат и их семьи также снижена. Более 20 тысяч военнослужащих срочной службы воспользовались «кредитными каникулами» на общую сумму порядка восьми млрд тенге.

Кроме того, во время службы солдаты могут бесплатно получить востребованные на рынке труда рабочие специальности - от водителей большегрузной техники и экскаваторщиков до специалистов связи, дизелистов-электриков и

парамедиков. Обучение завершается выдачей официальных сертификатов.

Новым направлением социальной политики стала подготовка военнослужащих к жизни после службы. Министерство обороны запустило программу адаптации военнослужащих перед выходом на пенсию. Теперь на базе военных вузов они могут бесплатно пройти переподготовку для преподавания начальной военной подготовки в школах, а также для последующего трудоустройства на военные кафедры. Это решение позволяет сохранить профессиональный потенциал офицеров и обеспечить им плавный переход к гражданской деятельности.

ЗДОРОВЬЕ В ПРИОРИТЕТЕ

В отделении первичной медико-санитарной помощи Главного военного клинического госпиталя Министерства обороны РК полностью завершены работы по его материально-техническому обновлению.

В филиале провели ремонт, ввели в эксплуатацию аппарат ультразвуковой диагностики эксперт-класса, аппараты ударно-волновой и светотерапии,

устройства для диагностики глазных и лор-заболеваний, автоматизированные анализаторы для определения гормональных показателей и онкомаркеров.

– Теперь наше отделение функционирует как многопрофильный центр, оказывающий медицинские услуги военнослужащим, членам их семей и ветеранам Вооруженных Сил по современным стандартам и требованиям, – отметила руководитель учреждения майор медицинской службы Земфира Муслимова.

В отделении функционируют дневной стационар, стоматологическое, диагностическое, физиотерапевтическое и амбулаторно-поликлиническое

подразделения.

С организацией дневного стационара у пациентов отпала необходимость круглосуточного пребывания в больнице.

В оснащенной современным оборудованием стоматологии осуществляются терапевтические и хирургические виды лечения. В 2026 году запланировано оказание ортопедических услуг.

В отделении амбулаторно-поликлинической помощи пациентов консультируют высококвалифицированные врачи. Для комплексного

обследования и точной диагностики проводят анализы крови и мочи, ультразвуковые и функциональные методы исследования.

Кроме того, здесь проводят профилактические осмотры и вакцинацию, военно-врачебную экспертизу и отбор лиц на санаторно-курортное лечение.

Как отметило руководство, модернизация отделения повысит доступность, качество медицинской помощи и уровень защиты здоровья личного состава Вооруженных Сил.

ӘСКЕРИ ТӘРБИЕШІЛЕРДІҢ ТӨЛ МЕРЕКЕСІ

Келер аптаның басы ҚР Қарулы Күштерінің тәрбиешілері үшін ерекше күн. Осыдан отыз үш жыл бұрын 19 қаңтарда Қазақстан Қарулы Күштері тәрбие құрылымдарының офицерлері тәрбиешілерінің институты құрылған еді.

Сөз басы

Тәрбие жұмысын жақсарту, әскери тәртіп пен құқық тәртібін нығайту, әскери қызметшілердің және олардың отбасы мүшелерінің әлеуметтік-құқықтық қорғанысы үшін жауапкершілікті көтеру мақсатында 1993 жылғы 19 қаңтарда Ел Президентінің №1084 Жарлығымен Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде командирлердің (бастықтардың) тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар жөніндегі орынбасарлары институты енгізілді.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен құрылған Қазақстан армиясының аз ғана жасақтарының бірі тәрбиешілер құрылымы жеке құрамды оқыту және патриоттық тәрбиелеу жүйесінде маңызды орынға ие болды. Армиядағы өткізілетін тәрбие жұмысының сапасы мен деңгейіне әрқашан да қатаң талаптар қойылып отырды.

Қарулы Күштердің құрылғанынан кейін жарты жылдан соң командирлердің жеке құраммен жұмыс жөніндегі көмекшілерінің қысқаруы және оның орнына командирлердің тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар жөніндегі орынбасарлары институтының құрылуы Мемлекет басшысының уақтылы және дұрыс шешімі болды.

Көптеген тәрбиеші офицерлер үшін бұл қызметтік іс-әрекетте маңызды сәт болып табылды. Нәтижесінде Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 22 маусымдағы № 1273 қаулысымен «Тәрбие және әлеуметтік-құқықтық жұмыстар органдары туралы ереже» бекітілді.

Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін әскерлер шын мәнісінде басқарусыз қалды. Сол кезде құқық тәртібі мен әскери тәртіпті орнату басты қадам болды. Осы орайда тәрбие құрылымдарының офицерлері мақсатты жұмыс істеді. Мысалы, әскери ұжымдарды біріктіруде, жеке құрамның ар-намысы мен абыройын қорғауда, әскери қызметтің

беделін арттыруда бар күш-жігерін аямады. Соның ішінде, Қарулы Күштердің қалыптасуы мен дамуының ең қиын кезеңдерінде қызмет еткен ардагерлерімізді атап өтпеу мүмкін емес. Олар – өз ісінің майталмандары: генералдар Айтқали Есенғұлов, Марат Нағұманов, Владимир Бондаренко, полковниктер Мэлс Шампиев,

жұмыстарды ұйымдастырудың біртұтас жүйесі қалыптасқан. Оған күннен-күнге артып келетін әскери қызметтің беделі мен қоғамдағы әскери қызметшілер мамандықтарына деген қызығушылық, сондай-ақ әскери ұжымдардың жоғары жауынгерлік рухы мен ауызбіршілігі дәлел. Алайда тәрбиешілер институты өз дамуын мұнымен тоқтатпайды. Бүгінгі күнге дейін тәрбие құрылымдары айтарлықтай дамыды. Тәрбие және идеологиялық жұмыстары органдарының құрылымы жетілдіріліп келеді. Қарулы

отансүйгіштігін дәлелдеп, өз еліне қызмет етуде және оның қауіпсіздігін қамтамасыз етуде жан аямай еңбек етіп, жауапкершілік пен бірліктің нағыз үлгісі бола алатын әскери қызметшілер бұл іске белсенді араласты.

Осы орайда Қорғаныс министрлігі әскерге шақыруға дейінгі жастардың патриоттық тәрбиесі жөнінде ауқымды жұмыстарды қолға алды. Әскери қызметшілерге, сондай-ақ әскерге шақырылуға дейінгі жастарға әскери-патриоттық тәрбие беруді жетілдіру мақсатында 2015 жылы

Орталық әскери оркестр Әскерлер парадына, Армиялық халықаралық ойындарына, сондай-ақ республикамыздағы қоғамдық-маңызды іс-шараларға қатысушы. Сонымен қатар, «Әскери керней», «Труба мира», «Спаская башня», «Астана самалы» сынды түрлі деңгейдегі фестивальдарға тұрақты түрде қатысып келеді.

2022 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен азаматтарды әскери-патриоттық тәрбиелеу қағидалары әзірленіп, бекітілді. Оның негізінде жастарды Отанды қорғау ісіне тарту жөніндегі іс-шаралардың тұтас кешені ұйымдастырылды. Бұл бағытта өскелең ұрпақты біріктіретін «Жас сарбаз» республикалық балалар-жасөспірімдер қозғалысы жетекші рөл атқарады.

Тәрбие құрылымдарының қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимылы жандандырылып, ол қоғамның әскерге деген сенімін арттыруға мүмкіндік берді.

Қорғаныс министрлігі жыл сайын қоғамдық маңызы бар іс-шаралар мен «Айбынды әскер» акциясын, әскери мамандар арасында «Әскер тарланы» байқауын, «Сарбаз сахнасы» сарбаз әндері фестивалін, «Жас сарбаз» әскери-патриоттық әндер фестивалін өткізіп жүр. Бүгінгі таңда елімізде 8 мыңнан астам әскери-патриоттық клуб, «Жас сарбаз» сыныптары, сондай-ақ «Смарт сарбаз» үйірмелері жұмыс істейді. Оларға әскери-патриоттық қозғалыстың 280 мыңнан астам тәрбиеленушісі жұмылдырылған. Жалпы тәрбие құрылымдары әскердің барлық салаларында елдің қорғаныс қабілетін нығайту үшін тиімді жұмыс жүргізетін Қарулы Күштердің маңызды институты десек болады.

Айта кетейік, Ел Президентінің тапсырмасы бойынша 2024 жылдың 24 қарашасында ҚР Үкіметінің Қаулысымен жастарды 2030 жылға дейін әскери-патриоттық тәрбиелеу тұжырымдамасы бекітілді. Онда жұмыстың түрлері мен әдістерін жетілдіру, осы саладағы ұйымдастырушылар мен мамандардың кәсіби даярлық деңгейін арттыру, әскери-патриоттық тәрбиеде материалдық базаны және ақпараттық қамтамасыз етуді дамыту жөніндегі шаралар айқындалған.

Рима ӘБЕУОВА

Қайыржан Байжігітов, Виктор Тимошенко, Малик Шарипов, Қазбек Мамсұров, Бастеми Дүйсембаев, Болат Нәзіров, Амангелді Ыбыраев, Серікқан Қайрқанов, 1-дәрежелі капитан Көпесбай Жампейісов және тағы басқалары.

Тәрбие құрылымы

Аға буын өкілдерінің игі ісін бүгінде тәрбиеші-офицерлер жалғастырып келеді. Олар ақпараттық-тәрбие, идеологиялық, мәдени-демалыс, бұқаралық-спорттық және әскери-әлеуметтік жұмыстарына әскери ұжымды жұмылдыруда күш салып келеді.

Тәрбие құрылымдарының офицерлері командирлермен бірлесе отырып әскери ұжымдағы моральдық-адамгершілік ахуалдың жағдайын жақсарту, әскери қызметтің беделін арттыру, жеке құрамның абыройы мен намысын қорғауды қамтамасыз ету, әскери және құқықтық тәртіпті нығайтуда ауқымды жұмыстар атқарды.

Қазіргі уақытта еліміздің Қарулы Күштерінде тәрбие және идеологиялық

Күштердегі психологиялық және әлеуметтік жұмыстарды жақсарту үшін батальондар мен бригадалар психологы лауазымдары, ал идеологиялық жұмыстарды жандандыру үшін идеологиялық және арнайы үгіт-насихат жұмыстары жөніндегі офицерлер лауазымдары енгізілді. Бүгінгі таңда тәрбие және идеологиялық жұмыс органдары психологиялық, әлеуметтік және әскери-әлеуметтік салаларды, әскери қызметшілердің отбасыларымен жұмысты ұйымдастыруды қамтитын көпфункционалы құрылымға айналды.

Әскери-патриоттық тәрбие

Тәрбиелік жұмыстардағы басым бағыттардың қатарында әскери қызметшілер мен өскелең жас ұрпақтың әскери-патриоттық тәрбиесінің де алатын орны орасан. Осы мақсатта еліміздің барлық жалпы білім беретін мекемелерінде жастардың патриоттық құрылым желісі кеңейтілді. Жастардың Отанға деген махаббаты мен

Астанада Қарулы Күштердің Ұлттық әскери-патриоттық орталығы ашылды. Ол – өскелең ұрпақты әскери-патриоттық тәрбиелеу саласындағы жастардың қоғамдық ұйымдарының қызметін үйлестіретін көпфункционалды мекеме. Орталық алғашқы күннен бастап мемлекетіміз бен Қорғаныс министрлігі басшылығының, әскери бөлім қолбасшылығының, ардагерлер ұйымдары өкілдерінің қатысуымен мазмұны мен пішіні жағынан сан салалы, көлемі жағынан ауқымды патриоттық шараларды өткізіп келеді. Олардың қатарында жастарды әскерге шығарып салу, әскери ант қабылдау және өздерінің жауынгерлік міндеттерін атқарған әскери қызметшілерді ұлықтау, тақырыптық викториналар, акциялар мен конкурстар, Ерлік сабақтары, Ашық есік күндері, Жас армияшы күні, әскери-патриоттық клубтардың республикалық деңгейдегі әртүрлі кеңестері мен слеттері, «Жас ұлан» әскери әндер фестивалін айтуға болады.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ – ЖАҢАНДЫҚ ЗАМАНАУИ ДАМУДЫҢ ЖАРАТЫЛЫСЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2026 жылды «Цифрландыру және жасанды интеллект жылы» деп жариялады. Яғни, осы қадамы арқылы Қазақстанды халықаралық аренада заманауи технологиясы дамыған елдердің қатарынан көргісі келетіндігін аңғартты. Жалпы мұның алғышарты бұдан алдыңғы жылы-ақ жасалған болатын. Атап айтар болсақ, 2025 жылдың қыркүйек айында Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жарлығымен «Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі» «Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігі» болып қайта құрылған еді. Енді міне, Жылқы жылы түгел осы саланың дамуына арналып отыр. Әсіресе, жасанды интеллектінің мейлінше жандануына аса мән берілмек. Сондықтан оқырман назарына ұсынылатын бүгінгі материалымыз да осы жасанды интеллект жайында болмақ.

Алдымен қадап айтар жайт, Жасанды интеллект (ЖИ) бүгінгі таңда футуристік қиял болудан қалды. Елдегі экономикаға, қоғамға және қауіпсіздікке ықпал ететін нақты құралға айналып отыр. Тіпті, алдағы уақытта цифрландыру саласының дамуына тың

интеллект айтарлықтай эволюциялық дамудан өтті. Алғашқыда бейне тану, аударма секілді бағытты бағындырған бұл жүйе бүгінде Әмбебап тілдік модельде (LLM) даму үдерісіне көшті. Оқырманға түсінікті болу үшін Әмбебап тілдік модельдің (LLM)

жиынтығы бар деген сөз.

Ал ғылыми тілмен жеткізер болсақ:

- LLM код жазудан бастап құжаттарды талдауға дейінгі көптеген міндеттерді орындайды.

- LLM тілге қатысты өңдеу жұмыстары барысында OpenAI GPT, Google BERT немесе Meta LLaMA секілді көмекші модельдерді пайдаланады.

- LLM бүгінде табиғи тілді түсіну (NLU) қабілетіне де ие болып отыр. Яғни, контексті, тонды және ниетті түсінеді. Адамға ұқсас жауап та береді.

Осындай жағдайлар жасанды интеллектінің еліміздегі көптеген салаларға дендеп енуіне жол ашып отыр.

Ел тіршілігіне дендеп еніп келеді

Қазақстанда жасанды интеллект мемлекеттік қызметтерге, медицинаға, білім беру саласына және өнеркәсіпке белсенді түрде енгізіліп келеді. Нақтырақ айтқанда, оның қызметі мыналарды қамтып отыр:

- Порталдардағы чат-боттар мен өтініштерді автоматты түрде өңдеу, проактивті қызметтегі хабарламалармен жұмыс (мәселен, тұрғылықты жерін өзгерткен кезде деректерді автоматты түрде жаңарту).

- Геоақпараттық жүйелерді (ГАЖ) интеграциялауға арналған ұлттық бастамалар мен нақты деректерге негізделген шешімдерді қабылдау платформалары. DefenceTech саласының дамуы бойынша жобаларды, сондай-ақ таланттарды анықтау және тарту

мақсатындағы әрекеттер.

Бүгінгі таңда еліміздегі университеттер мен технопарктер ЖИ жобалары үшін арнайы мамандар даярлауда. Соның нәтижесінде жаңа *стартаптар (стартап бұл бизнесті дамытудың жаңа әдісі, жолы, тәсілі)* пайда болып жатыр. Осы орайда айтарымыз, сіздің де ұйымыңыз осы үдеріске белсенді қатысушылардың бірі бола алады. Бұл тұрғыда ұлттық технологиялық стратегияның маңызды элементтері болып табылатын ГИС интеграциясы мен DefenceTech бағыттары көмек көрсетуге әзір.

Уақыт үнемдеудің үлгісі

Ал енді жасанды интеллект азаматтардың өмірін және мемлекеттік қызметтерді қалай өзгертіп жатқанын нақты мысалдармен айта кетейік:

- ЖИ қызметінің арқасында азаматтар жолданған сұрақтарына электронды түрде жауап алып жатыр. Сондай-ақ,

өз өтініштерін тәулік бойы (24/7) беру мүмкіндігіне де ие болды.

- Анықтама алу, өтінімдерді жіберу және тіркеу рәсімдері автоматтандырылып, соның нәтижесінде уақыт үнемделіп жатыр.

- Электронды жүйе азаматтарға маңызды оқиғалар жөнінде өзі хабарлайды (*мысалы, тіркеу мекенжайы өзгерген кезде деректер автоматты түрде жаңартылады*).

- Геоақпараттық жүйелер (ГАЖ) мен деректерді талдау қызметі инфрақұрылымды жоспарлауды, төтенше жағдайларда әрекет ету мен коммуналдық ресурстар тұтынуын болжауды жүзеге асырады.

Бұл электронды қызметтер азаматтардың уақытын үнемдейді және бюрократиялық кедергілерді анағұрлым азайтады.

Қорғаныс саласындағы ЖИ және оны қолдану бағыттары

Қорғаныс саласында жасанды интеллект өте мұқият әрі бірнеше бағыт бойынша қолданылады:

- Барлау және деректерді талдау: ЖИ дрондар мен

серпін беріп қана қоймай, оны алға қарай сүйреп жүретін локомотивіне айналуы да ғажап емес. Демек, жаһандық заманауи дамуға даңғыл жол ашатын жасанды интеллект (ЖИ) жайында жасымыз да, жасамысымыз да білген абзал.

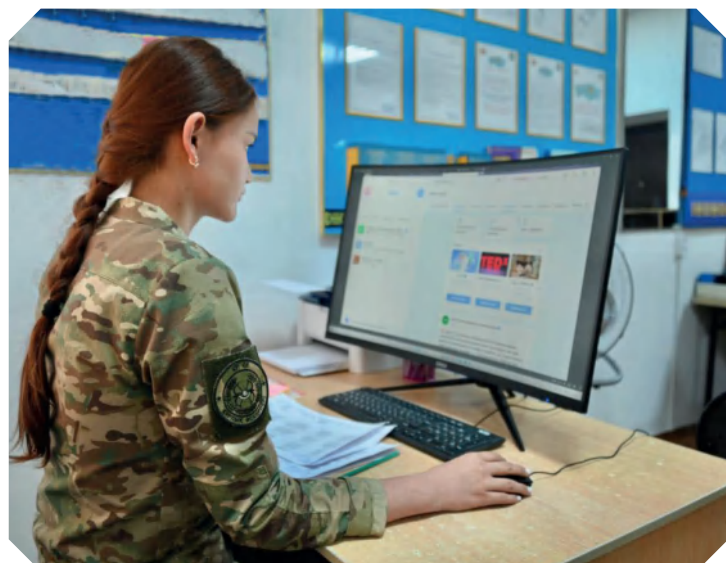
«Озық жасанды интеллект миы»

Өңгімемізді «Әлемде жасанды интеллект қай бағытта дамуда?» деген сұраққа жауап берумен жалғастырайық.

Соңғы жылдары жасанды

қызметіне тоқталайық.

Яғни, бұл жүйенің қолданылу аясы кеңіді. Қарапайым тілмен айтқанда, LLM – **озық жасанды интеллект миына** айналды. LLM бүгінгі таңда түрлі тақырыптағы сұрақтарға жауап беруге, бағдарламалық нұсқаулықтар әзірлеуге, тілдерді аударуға және тіпті жазушылар секілді эссе жазуға, шығармашылық әңгіме құрастыруға да қабілетті. Демек, оның «миында» кітаптардан, веб-сайттардан, академиялық мақалалардан және онлайн талқылаулардан алынған үлкен мәтіндік деректер

спутниктерден алынған бейнелерді өңдеп, аномалияларды анықтауға көмектеседі.

- Шешім қабылдауды қолдау: модельдер ықтимал әрекеттерді бағалап, олардың салдарын болжайды (*соңғы шешім адам тарапынан қабылданады*).

- Дайындық және симуляция: жеке құрамды бейімделген түрде оқытуға арналған VR/AR-симуляторлар мен ЖИ жүйелері пайдаланылады.

- Логистика және техникалық қызмет көрсету: техниканың бұзылуын болжау, жеткізу тізбегін оңтайландыру.

Қорғаныс саласында ЖИ қолдану қатаң бақылауды, аудитті, киберқауіпсіздікті және халықаралық нормаларды сақтауды талап етеді.

ЖИ-ды қолдануға арналған қарапайым нұсқаулық

Бірінші қадам – қолданушы ретінде байқап көру.

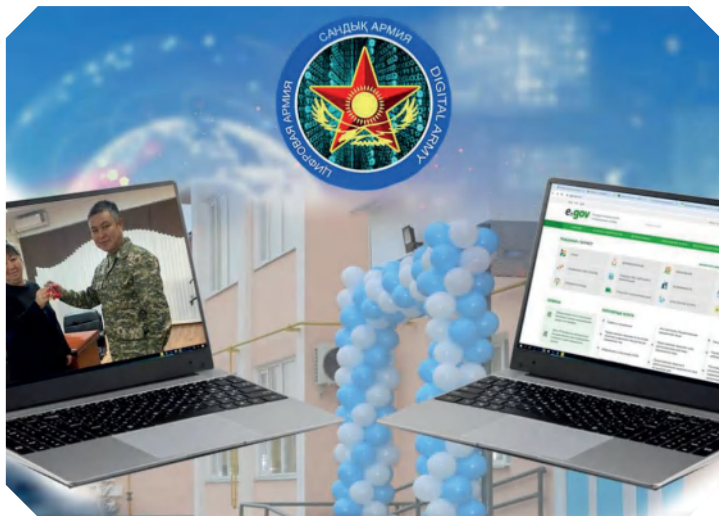
- виртуалды көмекшіден бастаңыз (*ChatGPT/Bard/Claude веб-нұсқалары немесе олардың тегін баламалары*): сұрақтар қойыңыз, құжаттар, түйіндеме, қарапайым скрипттер генерациялауды сұрап көріңіз.

- Мамандандырылған сервистерді пайдаланыңыз: OCR-сканерлеу, формаларды автоматты толтыру, аударма құралдары.

үдерістеріне енгізіңіз).

- OpenAI/Azure/Cloud немесе жергілікті провайдерлердің API-интерфейстерін пайдаланып, қарапайым міндеттерді автоматтандырыңыз: хаттарды жүктеу, ЖҚС-қа (FAQ) жауап беру, құжаттардан деректерді шығару.

- Қарапайымынан бастаңыз: қызметкерлерге арналған қолдау боты, автоматты есеп генерациясы, оқиғаларды мониторингтеу

жүйесі.

Төртінші қадам – қауіпсіздік және этика.

- Жеке деректерді қатаң қорғаңыз, шифрлауды қолданыңыз және деректерді заң талаптарына сай сақтаңыз.

- Медицина, қауіпсіздік сияқты аса маңызды салаларда соңғы бақылау міндетті түрде адамда болуы тиіс.

1. Агенттің нақты қандай міндетті атқаратынын анықтаңыз (*сұрақтарға жауап беру, өтінімдерді өңдеу, оқиғаларды мониторингтеу*).

2. Дереккөздерді дайындаңыз – құжаттар, дерекқорлар, ЖҚС (FAQ).

3. Бұлттық LLM немесе жергілікті модельдің бірін таңдаңыз.

4. Чат, веб-форма немесе бар жүйеге интеграция.

5. Агенттер құруға арналған фреймворктерді

пайдаланыңыз (*кейбір коммерциялық платформалар мен open-source қозғалтқыштар “agent” үлгілерін қолдайды*).

6. Жауаптарды тексеріңіз, ережелер мен сүзгілер қосыңыз.

Ескерте кетер жайт, агентті нөлден бастап жасаудың қажеті жоқ – дайын SDK, шаблондар және үлгілерді пайдалану әлдеқайда тиімді.

Танымал сервистерді салыстыру: ақылы, тегін және офлайн шешімдер

Ақылы бұлттық сервистер (бизнеске қолайлы):

- OpenAI (ChatGPT/API): интеграциясы жеңіл, тілдік модельдер сапасы жоғары; кеңейтілген мүмкіндіктер ақылы.

- Google (Gemini/Bard Enterprise): Google Cloud экосистемімен интеграция.

- Anthropic (Claude): қауіпсіздік және басқарылу мүмкіндіктеріне басымдық береді. **Артықшылықтары:** қолдау, масштабталу, тұрақты жаңартулар. **Кемшіліктері:** құны жоғары, құпия деректерді өндеуде шектеулер болуы мүмкін.

Тегін / Freemium шешімдер:

- ChatGPT және Google Bard-тың тегін нұсқалары; open-source модельдер (*Hugging Face платформасындағы Llama туындылары, Falcon community үлгілері және т.б.*). Артықшылықтары: кіру

шегі төмен, тәжірибе жасауға қолайлы. Кемшіліктері: мүмкіндіктері шектеулі, тұрақтылық төмен болуы мүмкін.

Оффлайн / On-prem шешімдер (деректердің қорғалуын талап ететін жағдайлар үшін):

- Llama туындылары, Mistral, Falcon сияқты open-source LLM модельдерін өз серверлеріңізде орналастыру.

Артықшылықтары:

деректерге толық бақылау, регуляция талаптарына сәйкестік. **Кемшіліктері:** GPU ресурстарын қажет етеді, орнату және қызмет көрсету үшін қосымша сараптама талап етіледі.

Қай бағыттарда қолдануға болады?

- **Мемлекеттік қызметтер:** чат-көмекшілер, құжаттарды автоматты тексеру, проактивті хабарламалар.

- **Медицина:** алдын ала сұрыптау, медициналық есептерді автоматтандыру (*қорытындыны әрдайым дәрігер бекітеді*).

- **Білім беру:** жеке білім беру ассистенттері, тапсырмаларды автоматты тексеру.

- **Бизнес және өнеркәсіп:** болжаушы техникалық қызмет көрсету, логистиканы оңтайландыру.

- **Қорғаныс саласы:** барлау деректерін талдау, симуляторларда дайындық, шешім қабылдауды қолдау жүйелері.

Тәуекелдер мен сақтық шаралары

- **Құпиялылық:** шифрлаусыз және тиісті регламентсіз персоналдық немесе құпия деректерді бұлтқа жіберуге болмайды.

- **Модель қателіктері:** ЖИ нанымды мәтіндер мен жауаптар бере алады, бірақ олар әрдайым дұрыс болмауы

мүмкін, адам тарапынан тексеру міндетті.

- **Киберқауіпсіздік:** модельдер мен интеграциялар деректерді қорғау талаптарына толық сай болуы тиіс.

- **Этика:** кемсітушілікке жол бермеу, дұрыс пайдалануды қамтамасыз ету, ашықтық пен бақылау механизмдерін енгізу қажет.

Ұйым үшін бастауға арналған қысқа жоспар (3 қадам)

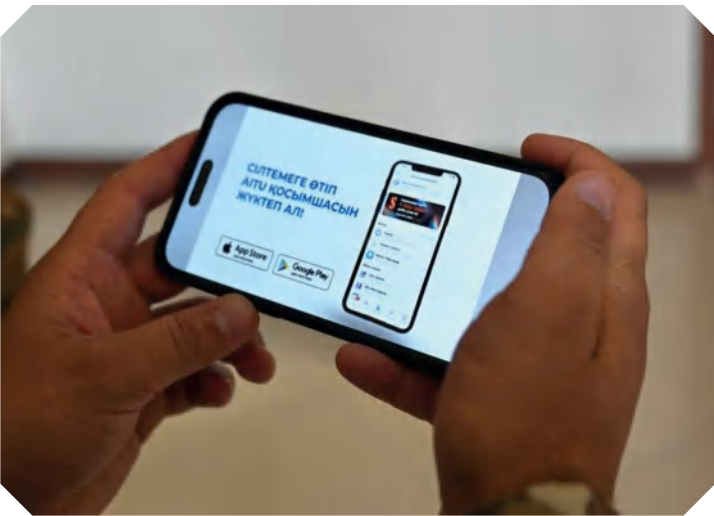
1. **Пилоттық жоба:** нақты мәселені таңдаңыз (мысалы, мемлекеттік қызметтер бойынша FAQ автоматтандыру) және минималды жұмыс істейтін өнімді (MVP) іске қосыңыз.

2. **Инфрақұрылым:** деректердің қайда сақталатынын бағалаңыз, бұлтта ма, әлде жергілікті серверде ме; қауіпсіздік талаптарын қамтамасыз етіңіз.

3. **Кадрлар мен мәдениет:** қызметкерлерді оқытыңыз, сапаны бақылау және этикалық нормаларды сақтау процестерін енгізіңіз.

Қорыта келе айтарым, Жасанды интеллект – бүгінгі таңда мемлекеттік қызметтерді, экономиканы және қауіпсіздік саласын түбегейлі өзгертіп жатқан қуатты құрал. Сондықтан оны дамытуда барлығымызға зор жауапкершілік жүктеліп отыр. Әсіресе, жасанды интеллект жайында жан-жақты мағлұмат беру, оны өскелең жастардың бойына сіңіру аса маңызға ие. Біз бүгінгі мақаламызда да осы жағдайды ескердік. Алдағы уақытта да осы бағыттағы ақпарат аясын кеңейте түсеріміз.

Нұрлан Исмағұлов,
"Қазақстан ГАЗ Орталығы" АҚ басқарма төрағасы

Екінші қадам – тәжірибе арқылы үйреніңіз.

- Машиналық оқыту немесе LLM-мен жұмыс бойынша базалық онлайн-курстан өтіңіз (*Coursera, Fast.ai немесе университеттердің арнайы курстары*).

- Hugging Face платформасындағы немесе ашық бастапқы кодтағы LLM құралдарымен тәжірибе жасап көріңіз.

Үшінші қадам – жұмысыңызға интеграциялаңыз (жұмыс

ЖИ-агент деген не және қарапайым агентті қалай жасауға болады?

ЖИ-агент – бұл нұсқауларды қабылдап, контексті талдап, белгілі бір тапсырмаларды орындайтын бағдарлама (*мысалы, сөйлесуге арналған бот, автоматтандырылған көмекші, роботтандырылған процесс*).

Қарапайым агент жасау жолы (концептуалды түрде):

ОРГАНЫ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ СТРУКТУР ВС РК: ТРАДИЦИИ, ОПЫТ, ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ

Примите искренние поздравления с Днем образования органов воспитательной и идеологической работы!

Благодаря вашему профессионализму, преданности воинскому долгу и высокому чувству ответственности укрепляются дисциплина, боевой дух и сплоченность личного состава Вооруженных Сил Республики Казахстан. Ваш вклад в воспитание личного состава, формирование патриотизма и морально-психологической устойчивости является неоценимым.

У истоков создания

Шампиева М. Д. Этот офицер посвятил себя служению делу и вложил все свои силы, знания и опыт в становление и развитие органов воспитательных структур. Его профессионализм, принципиальность и преданность службе оставили заметный след и по праву заслуживают глубокой признательности и светлой памяти.

Должность офицера органов воспитательных структур - нелегкая.

моих служебных и нравственных качеств.

Немало сил и терпения было вложено в мое становление на должности заместителя командира воинских частей и в дальнейшем на должности заместителя командующего и Главного командующего по воспитательной и идеологической работе полковником Дюсембаевым Б. Ж. Его наставничество, профессионализм и терпение сыграли ключевую роль в формировании моих управленческих и воспитательных навыков.

Теплые воспоминания

Иханбаевым Б.М., Кахармановым М.Г., Алпысовым С. Т. Совместная служба с этими офицерами стала примером взаимного уважения, профессионального взаимодействия и офицерского единства, основанного на общих ценностях и преданности воинскому долгу.

Сегодня на передовой линии находятся мои коллеги, которые прикладывают все усилия для поддержания морально-психологической обстановки в коллективах, организации воспитательной и идеологической работы в войсках. Среди них полковники Акишев А. К., Сейтбаев С. Ж., Адамович В. Н., Карибжанов Е. К., Ыдырышев К. К., Жанысов Р. К., Бозгулов Е. А., Жумагазиев А. Е., Шеримбетов Е., Омирзаков Н. Е., Кучуков О. К., Кудайбергенов Д., Усманов Е. А., Жусупов А. И., Федоров Е. П., а также многие другие офицеры, ежедневно обеспечивающие морально-психологическую устойчивость личного состава, сплоченность воинских коллективов и преемственность лучших традиций Вооруженных Сил.

Находясь на заслуженной пенсии, многие ветераны продолжают оказывать значимую помощь в воспитании подрастающего поколения. Среди них полковники Абдималиков М. Т., Бельгибеков К. Е., Джунисбеков Б. Д., Мукатаев А. К., Ахметов Р. М., Байсеитов Р. Д., Макишев М. М., Егеубаев Н. Т., Акыбаев А. К., Нуразханов Д. Б., Ташимбетов Е. М., Маликов М., Турапов Ж., Скуридин Д., а также многие другие офицеры, передающие свой богатый опыт, знания и ценности молодым кадрам, способствуя укреплению преемственности и традиций органов воспитательных структур.

Сегодня органы воспитательных структур продолжают играть важнейшую роль в формировании морально-психологической устойчивости личного состава, воспитании патриотизма, верности воинскому долгу и ответственности за судьбу Родины. Благодаря вашему профессионализму и самоотверженному труду укрепляются дисциплина, сплоченность и боевой дух казахстанской армии.

Выражаю глубокую благодарность за добросовестную службу, высокий уровень ответственности и значительный вклад в дело обеспечения обороноспособности страны. Желаю вам крепкого здоровья, благополучия, новых профессиональных достижений, мира и уверенности в завтрашнем дне!

Полковник запаса
Бятов Е. Б.

и становления данной структуры стояли высокопрофессиональные и преданные военному делу офицеры: генералы Исенгулов А. Г., Нагуманов М. С., Тогусов А. А., Майкеев М. Ж., Таласов М. К., Мынжанов К. Т., Бондаренко В. П., полковники Назиров Б. Т., Ибраев А. А., Шалов С., Ташубаев А. К., Кайрханов С. Н., Тимошенков В. А., Алимжанов А. Х., Жантасов А. Их личный вклад, управленческий опыт и принципиальная позиция заложили прочный фундамент для дальнейшего развития системы воспитательной и морально-психологической работы в Вооруженных Силах.

Особо следует подчеркнуть вклад ушедшего из жизни многоуважаемого полковника

Она требует не только профессиональных знаний и опыта, но и терпения, внимания к каждому военнослужащему, умения воспитывать личный состав, формировать морально-психологическую устойчивость и прививать преданность воинскому долгу.

По долгу службы выражаю искреннюю благодарность офицерам-наставникам, которые сыграли огромную роль в становлении меня как офицера-воспитателя: полковникам Дюсембаеву Б. Ж., Костюкевичу Г. И., Джанаеву Д. Т., Садыкову Е. Б., Мугалову К. К., Досмагамбетову Н. А., Жумадилову Е. Их высокий профессионализм, наставничество и личный пример оказали значительное влияние на формирование

и добрые товарищеские отношения сложились с вице-адмиралом Бурамбаевым С. Ж., генерал-майором Тулепбаевым С.Б., полковниками Басхожаевым Т.К., Хасеновым Ж.Х., Ходжалаковым А.Б., Шаянбаевым Р.С.,

СЛУЖБА – ПРИЗВАНИЕ

Воспитательная работа является одним из ключевых факторов построения сильной армии, в которой офицерам-воспитателям отводится роль наставников. 19 января офицеры воспитательных структур Вооруженных Сил отметят свой профессиональный праздник.

социальным вопросам, например, своевременное получение жилья или денежного довольствия. Воспитатели активно помогают прибывшим офицерам быстро и без проблем влиться в воинский коллектив, проводят тренинги для укрепления морально-патриотического духа личного состава.

Важной частью работы офицеров-воспитателей в Военно-морских силах является работа с семьями военнослужащих. К примеру, воспитатели посещают их дома и наблюдают за эмоциональной

воспитателю важно наблюдать за каждым военнослужащим и подмечать любые изменения, - отмечает Ерлан Сабигат.

Визиты к военнослужащим планируются совместно с отделом по работе с военнослужащими. Как правило, их предупреждают о плановом визите. Но в некоторых случаях офицер-воспитатель приходит без предупреждения. В основном это касается холостых офицеров.

Во время посещения семей военнослужащих воспитатели обращают внимание на общее настроение членов семьи и на их морально-психологическое состояние.

По итогам визита воспитатели анализируют всю информацию и в случае наличия каких-либо проблем ищут пути их решения.

В своей работе люди данной профессии должны обладать правовой и финансовой грамотностью. По долгу службы они разъясняют личному составу специальные документы и инструкции по кредитам и долговым обязательствам.

Офицер-воспитатель совмещает в себе множество функций. Но прежде всего он – наставник и товарищ для своих подчиненных. Ему важно улавливать любые изменения в душевном состоянии военнослужащих.

В Военно-морских силах офицеры-воспитатели играют важную роль в жизни новобранцев, в первый раз выходящих в море. Обладая определенными навыками психолога, они помогают молодым сержантам и матросам

преодолевать морскую болезнь, а также побороть страх выхода в море.

Повседневная работа офицеров-воспитателей проводится совместно с командирами. Они непрерывно работают с личным составом, обеспечивая высокий моральный дух военнослужащих, который необходим для точного и своевременного выполнения поставленной задачи.

- Работа офицера воспитательных структур трудная, но интересная. В ходе работы им приходится сталкиваться с людьми с разными характерами и взглядами. Это делает каждый

его день непохожим на другой. Кроме того, офицеры-воспитатели, используя современные технологии, ведут работу по привлечению молодежи в ряды Вооруженных Сил. Они формируют доверие к армии и противодействуют дезинформации о ней, - говорит воспитатель.

Особую роль в работе офицеров-воспитателей Военно-морских сил играет преемственность поколений. Ветераны-моряки являются частыми гостями военно-патриотических мероприятий, организованных командованием для военнослужащих ВМС. С участием ветеранов проходят также Уроки мужества в школах. По словам нашего героя, выступление ветеранов перед молодежью играют большую воспитательную роль.

Министерство обороны также уделяет большое внимание воспитательным структурам. Департамент воспитательной и идеологической работы тесно работает с ветеранскими организациями, Комитетом солдатских матерей, местными исполнительными органами, СМИ и медиацентром МО РК.

В армии независимого Казахстана роль офицеров-воспитателей трудно переоценить. Основываясь на принципах государственной идеологии и формирования патриотизма, они продолжают вносить вклад в защиту своей страны.

Нариман ДЮСЕНОВ

В этот день в 1993 году Указом Президента был создан институт заместителей командиров по воспитательной и социально-правовой работе. С этого момента началась история становления воспитательных структур, неразрывно связанная с развитием Вооруженных Сил.

Сегодня офицеры-воспитатели продолжают работать с личным составом и формируют здоровые отношения в воинском коллективе. На столь важную должность отбираются и назначаются самые ответственные кадры. Прежде всего, это честные и преданные Родине воины, истинные патриоты своей страны.

Именно такой офицер служит в рядах Военно-морских сил ВС РК. Много лет капитан 3 ранга Ерлан Сабигат занимается воспитательной работой с личным составом. Сегодня он занимает должность заместителя начальника Службы гидрографического обеспечения ВМС ВС РК.

Ежедневная работа офицера-воспитателя в армии проходит в тесном взаимодействии с военнослужащими. Особое внимание уделяется

обстановкой в семьях. Подобные визиты помогают оценить влияние семьи на службу.

- Многое в жизни и службе военнослужащих зависит от обстановки в семье. Все изменения как позитивные, так и негативные отражаются на их настроении. Поэтому офицеру-

СЛУЖБА

ПОД ЗНАКОМ ГУМАННОСТИ

«Медицина
лечит человека,
а ветеринария –
человечество»
Ученый-ветеринар
С.С. Евсеенко

История военного дела неразрывно связана с животными. На протяжении многих столетий они являлись неотъемлемой частью военных походов и сражений. К примеру, древние воины, в том числе и кочевники великой степи, особо ценили лошадей за их силу и выносливость. Однако были и другие животные, сыгравшие важную роль в военных кампаниях (ослы, мулы, верблюды).

Процесс одомашнивания животных, который начался несколько тысяч лет назад, обусловил появление и развитие науки, позже получившей название «ветеринария».

12 июля 1707 года Петр I издал Указ об учреждении в Российской армии ветеринарных специалистов. Эту дату принято считать началом истории военной ветеринарной службы. Она же считается днем возрождения

Казахстане.

На этапе реформирования (2000-2015 годы) была создана нормативно-правовая база, направленная на обеспечение ветеринарно-санитарной безопасности, проведена модернизация ветеринарных лазаретов и складов, усилен контроль за безопасностью пищевых продуктов для войск.

Этап модернизации (с 2015 года по настоящее время) предусматривает введение в ветеринарный

животного происхождения.

Работа ветеринарной службы предполагает выполнение большого комплекса задач. В особый период специалисты службы совместно с коллегами из

Национальной гвардии и пограничной службы КНБ, а также с представителями Министерства здравоохранения проводят ветеринарную разведку. Она позволяет нанести на карту особо опасные и зараженные очаги, возникшие в местах массовых захоронений

скота. Ветеринарный мониторинг позволяет определить точки, в которых запрещается размещение войск. На основании данных ветеринарного мониторинга командование строит пути обхода опасных зон.

В мирное время специалисты ветеринарной службы занимаются профилактикой и охраной здоровья животных, защищают личный состав от инфекционных заболеваний, проводят ветеринарно-санитарный контроль. Для проведения ветеринарно-санитарной экспертизы

задействованы пять лабораторий в Астане, Семее, Алматы, Таразе и Актау.

Каждая лаборатория состоит из четырех отделений: ветеринарно-санитарной экспертизы, бактериологическое, радиологии и токсикологии, лечебно-профилактическое. - Специалисты ветеринарной службы проводят тщательный контроль всей продукции животного происхождения (мясо, рыба, молочная продукция). Особенно тщательно они следят за соблюдением температурного режима, ведь повышенная температура и влажность являются благоприятной средой для размножения болезнетворных бактерий. Вся продукция должна соответствовать госстандартам РК, - поясняет начальник ветеринарно-санитарного отдела Главного

управления материального обеспечения Управления начальника тыла ВС РК полковник Бейбит Жаксыбаев.

Соответствие высшим стандартам качества продукции является одним из главных требований специалистов ветеринарной службы. К примеру, колбаса должна быть изготовлена исключительно из натуральных компонентов, то же самое касается и масла. Именно с учетом соответствия госстандартам и натуральности продукции высчитывается количество килокалорий на одного бойца.

В процессе ветеринарного контроля продовольственной продукции специалисты применяют различные методы. Первый и, пожалуй, самый простой – органолептический метод. Он помогает определить качество продукции на основе анализа восприятий органов чувств: зрение, обоняние,

военной ветеринарии.

Становление ветеринарной службы независимого Казахстана прошло в тесной связи с тылом Вооруженных Сил, в составе которого служба существует. За годы независимости ветеринарная служба прошла несколько этапов своего развития.

Этап становления (1992-2000 годы) включает формирование ветеринарных подразделений в составе ВС РК, принятие за основу структуры ветеринарной службы Советской армии, адаптацию к новым условиям деятельности в независимом

надзор цифровых технологий, реализацию Дорожной карты по реформированию ветеринарии, усиление требований к обеспечению биологической безопасности и соответствию ветеринарных норм международным стандартам.

10 июля 2002 года в Казахстане был принят Закон «О ветеринарии», а в 2024 году в эту дату был учрежден День ветеринарного работника. Праздник призван подчеркнуть важность работы ветеринарных специалистов для обеспечения здоровья животных и безопасности продукции

вкус. В случае определенных сомнений специалистами проводятся дополнительные бактериологические исследования.

Помимо контроля продукции, поступающей в Вооруженные Силы, ветеринары занимаются охраной здоровья служебных животных. На сегодняшний день в составе горно-егерского батальона в г. Таразе имеется 86 голов лошадей разного предназначения (кавалерийские, вьючные, гужевые). Они помогают в транспортировке людей и грузов в труднодоступных горных местах.

Ежедневная профилактика здоровья служебных лошадей входит в обязанности ветеринарного врача. В утреннее время и перед подготовкой к работе лошадей тщательно осматривают и следят за их питанием. В случае, если служебная лошадь получает травму, ее помещают в ветеринарный лазарет.

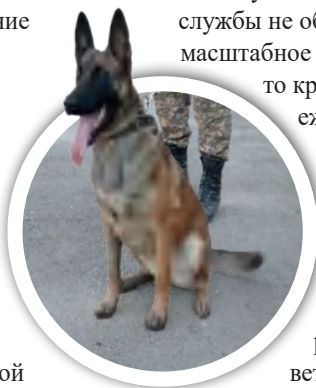
Свою пользу Родине приносят и собаки. Сегодня в 15 гарнизонах Вооруженных Сил насчитывается 145 четвероногих «защитников Родины». Наибольшее их число служит в рядах военной полиции. Согласно нормативным документам, предельный срок службы собак составляет восемь лет и три месяца, а для лошадей он составляет восемь лет и девять месяцев, однако некоторые

здоровья. Ежегодно осенью специалисты ветеринарной службы проводят забор крови для определения состояния здоровья, вакцинируют животных, - рассказывает Бейбит Жаксыбаев.

Важным направлением охраны здоровья служебных животных является их ветеринарное обеспечение. К нему относится закупка амуниции для собак, такой как намордники, поводки, шлейки и даже бронежилеты. Защитное снаряжение используется во время работы минно-разыскных собак.

Рацион служебных собак строго сбалансирован. Он включает в себя двухразовое питание с использованием полнорационных сухих кормов, а в холодных северных регионах собаки получают традиционный корм – супы-кашицы.

Для полноценной службы собаки проходят долгий путь дрессировки. Животных для непростой служебной работы отбирают еще в щенячьем возрасте. При первичном ветеринарном осмотре специалистов интересуют показатели здоровья щенков: зрение, слух, обоняние. Кроме того, они обращают внимание на зубы и шерстный покров.

обстановке и уже через 7-8 месяцев могут приступить к поиску опасных предметов или охране важных объектов.

Профессиональная подготовка специалистов-ветеринаров осуществляется в вузах, на базе которых открыты зооветеринарные факультеты, а также в ветеринарных колледжах. В дальнейшем выпускников этих учебных заведений призывают в армию. Важную роль в подготовке и обучении молодых специалистов играет преемственность поколений, когда опытные ветеринары передают свои знания молодым врачам.

Без участия ветеринарной службы не обходится ни одно масштабное мероприятие, будь то крупные учения или ежегодный военно-патриотический сбор молодежи «Айбын». Для обеспечения санитарного контроля в распоряжении ветеринаров имеется передвижной лабораторный комплекс на базе КамАЗа. Он обладает широким функционалом и позволяет в кратчайшие сроки проводить лабораторные исследования.

На базе комплекса установлено всевозможное компьютерное оборудование, термостаты, микроскопы, нитрат-тестеры, необходимые для ветеринарной экспертизы реактивы и колбы.

Кроме того, в своей работе специалисты ветеринарной службы применяют передвижные ветеринарные лаборатории (ПВЛ), а также дезинфицирующие установки Комарова (ДУК) на базе автомобиля ГАЗ. Данные установки были особенно эффективны в период пандемии коронавируса.

В задачи специалистов ветеринарной службы входит

помощь гражданскому населению. Весной 2024 года ветеринары и их техника совместно с местными исполнительными органами принимали участие в ликвидации последствий масштабных паводков на западе страны. Специалисты-радиологи брали пробы воды и почвы, работали над обеспечением санитарного контроля.

Ветеринары Вооруженных Сил находятся в постоянном контакте с другими службами Министерства здравоохранения, Национальной гвардии, ПС КНБ. Совместными усилиями специалисты следят за эпизоотической обстановкой, при необходимости проводят ветеринарно-санитарную экспертизу.

- Основная сложность работы ветеринаров заключается в специфике их профессии. Поскольку им приходится работать с так называемыми «немыми пациентами», они должны уметь диагностировать болезнь без жалоб с их стороны, ориентируясь лишь на клинические признаки и поведение животного. В процессе работы ветеринар рискует получить травму от испуганных или агрессивных животных, либо быть зараженным

зооантропоозными заболеваниями (бешенство, лишай). Поэтому в работе для врача-ветеринара крайне важны его профессионализм и опыт. Кроме того, он должен обладать глубокими знаниями ветеринарно-санитарной экспертизы, анатомии и физиологии животных. Безусловно, эти знания должны быть подкреплены искренней любовью к ним, - говорит Бейбит Жаксыбаев.

Ветеринарная служба Вооруженных Сил Казахстана идет в ногу со временем. Так, к примеру, для идентификации и учета служебных животных им были поставлены чипы. Чип вводится методом укола и содержит ветеринарный паспорт животного.

Помимо этого, планируется закупить для служебных животных специальные трекеры, которые будут отслеживать уровень их давления, пульс, пройденное расстояние.

Профессия ветеринара крайне важна для обеспечения санитарной безопасности. Благодаря их работе можно быть уверенным в качестве продовольствия и здоровье животных. Ветеринары – это люди, которые беззаветно любят животных и ответственно относятся к здоровью людей.

Нариман ДЮСЕНОВ

лошади могут служить и до 12 лет.

В основном в армии служат три породы собак: немецкая овчарка, бельгийская овчарка «малинуа» и лабрадор. В их обязанности входит охрана объектов, конвоирование и поиск людей. Собаки также помогают искать мины, запрещенные вещества, обеспечивать общественный порядок. Собака в армии – это надежный инструмент охраны и поиска, чьи способности не может превзойти ни одна техника.

- Одной из эффективных мер противодействия заболеваниям у служебных животных является профилактика их

По словам опытного кинолога Бейбита Жаксыбаева, сегодня процесс отбора собак на службу стремится к общепринятым мировым методам. В качестве примера он приводит Германию, где отбор щенков начинается еще в утробе матери. Проведение ультразвукового исследования позволяет определить точное количество щенков и состояние их здоровья. Во время беременности собаку возят по различным местам скопления людей с разным уровнем шума, что способствует внутриутробному воспитанию щенков. Таким образом, после своего рождения они адаптированы к различной

ЕЛ ӘСКЕРІНДЕГІ ЕГІЗ САРБАЗ

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштерінің С-300 зениттік-зымырандық дивизионында егіз сарбаздар – Тұрар мен Әли Отан алдындағы қасиетті борышын абыроймен атқарып жүр. Жоғары білімді, спортты серік еткен егіздер үшін әскери қызмет – тек міндет қана емес, елге деген шынайы құрмет пен жауапкершіліктің айқын көрінісі.

2003 жылдың 5 шілдесінде дүниеге келген Аждурлиевтер оқу орындарын тәмамдаған соң азаматтық өмірді кейінге қалдырып, бірден әскер қатарына келуді таңдаған. Бұл – олардың саналы шешімі мен отансүйгіштік ұстанымының дәлелі. Егіздің үлкені Тұрар Шымкент қаласындағы Орталық Азия инновациялық университетін бітірген. Ол бокс және тоғызқұмалақ спорт түрлерінен спорт шеберіне үміткер. Әскери қызмет барысында да Тұрар өзінің төзімділігімен, тәртіпке беріктігімен және жауынгерлік рухымен ерекшеленіп келеді. Ал егіздің сыңары Әли ауыр атлетика және тоғызқұмалақ спорт түрлерінен спорт шеберіне үміткер, ауыр атлетикадан жаттықтырушы мамандығын меңгерген. Орталық Азия инновациялық университетін түлегі ретінде ол әскери ортада да көшбасшылық қабілетімен,

жауапкершілігімен көзге түсуде. Аждурлиевтер әулеті – патриоттық тәрбие мен спортты өмірлік ұстаным еткен жанұя. Егіздер – бес ағайындының үлкендері. Інілері мен қарындастарына әрдайым үлгі. Қарындастары Мадина қыздар футболынан спорт шеберіне үміткер атанып, Қазақстан спортының абыройын асқақтатып жүр. Інілері Құрал ауыр атлетикадан жоғары нәтиже көрсетсе, қарындастары Алия тоғызқұмалақтан табысты өнер көрсетуде. Өкелері Вали Аждурлиев пен аналары Лазат Окасова – тоғызқұмалақтан жаттықтырушылар. Ұрпақ тәрбиесінде ұлттық спорт пен рухани құндылықтарды қатар ұстанған ата-ананың еңбегі бүгінде жемісін беруде. Ерлік пен елге адал қызмет ету – бұл әулетке тән қасиет. Егіздер «әжелерінің інісі Ауған соғысының ардагері екендігін айтып, ағатайлары олардың өмірлік бағдаршамы» дейді.

«Сол кісінің ерлігі бізге әрдайым күш береді. Ел қорғаны болу – үлкен абырой. Сондықтан әскерге бірге баруды мақсат еттік», деді қатардағы жауынгер Тұрар Аждурлиев.

Бүгінде Тұрар мен Әли С-300 зениттік-зымырандық дивизионында әскери қызметтің жауапты міндеттерін мінсіз орындап, ел аспанының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге өз үлестерін қосып келеді. Олардың өмір жолы – жастарға үлгі, Отанға адал қызмет студия жарқын көрінісі.

ЖАУЫНГЕРЛІК ДАЯРЛЫҒЫН ПЫСЫҚТАЛДЫ

«Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығына қарасты механикаландырылған құрама бөлімшелерді жоғары жауынгерлік дайындық деңгейіне келтіру бойынша тактикалық-саптық сабақтар өтті.

Тактикалық-саптық сабақтар барысында жеке құрам «дабыл» бойынша көтеріліп, белгіленген уақытта жиын орнына келіп, қойылған тапсырмаларды орындауға кірісті. Әскери қызметшілер жеке дағдыларын шыңдап, осы күзде шақырылған жас сарбаздар қару-жарақ пен әскери техниканы іс жүзінде қолдануды меңгерді. Бөлімшелердің дайындығын бақылау тобы тарапынан бағаланды.

Іс-шараның негізгі мақсаты – әскери қызметшілердің арнайы тапсырмаларды орындау қабілетін тексеру, сондай-ақ бөлімшелердің ұйымшылдығын, жеделдігі мен үйлесімділігін арттыру болды. Жеке құрам бөлімге толық жиналғаннан кейін, бөлімшелер марш жасап, белгіленген аумақтарда оқу-жаттығу міндеттерін орындады.

Мерзімді әскери қызмет атқарып жүрген сарбаз, қатардағы Бердияр Қуатов өткізілген дайындықтардың маңызын атап өтті:

– Мен биыл көктемде Ақтөбе облысынан шақырылдым. Алты айдың ішінде әскери істің қыр-сырын меңгеріп жатырмын. Апта басында бізді «дабылмен» көтеріп,

роталық колонналарды құру аймағына шығарып, бірнеше жауынгерлік нормативтерді орындадық. Соның ішінде маған ең есте қалғаны – медициналық дайындық. Біз жараланған жауынгерге алғашқы көмек көрсетуді және оны эвакуациялауды практика жүзінде орындадық. Бұл білім тек армияда ғана емес, кейіні өмірде де қажет болады. Әскерде мен сарбаздың кез келген жағдайға дайын болуы керектігін түсіндім. Дұрыс көрсетілген алғашқы көмек бір адамның өмірін құтқаруы мүмкін. Маған осындай маңызды білім беретін әскери бөлімде қызмет етіп жатқанымға мақтанамын, – деді ол.

Тексеру барысында командирлер далалық жағдайда тактикалық шешімдер қабылдап, жеке құрамға нақты тапсырмалар беріп отырды. Сондай-ақ штаттық қарумен жұмыс және жауынгерлік даярлық нормативтерін орындау ерекше назарға алынды.

Өткізілген оқу-жаттығулар әскери қызметшілердің кәсіби деңгейін арттыруға және бригада бөлімшелерінің тұрақты жауынгерлік дайындықта болуын қамтамасыз етуге бағытталған.

ӘСКЕРИ МІНДЕТТІЛЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІ ЕЛЕНДІ

Қарағанды қаласының Әлихан Бөкейхан атындағы ауданның Қорғаныс істері жөніндегі бөлімінде ағымдағы жылдың тамыз айында өткен оқу-жаттығу әскери жиындарын табысты аяқтаған әскери міндеттілерге кезекті әскери атақтарды салтанатты түрде табыстау рәсімі өтті.

Іс-шара барысында Қорғаныс істері жөніндегі бөлімнің бастығы, майор Жанабек Сарсенбаев қатысушыларды құттықтап, олардың тәртібі, жауапкершілігі мен жоғары дайындық деңгейін ерекше атап өтті.

«Сіздер оқу-жаттығу жиындарынан сәтті өтіп, жоғары тәртіпті, жауапкершілікті және ұйымшылдықты көрсеттіңіздер. Әрқайсыңыз жүктелген міндеттерді абыроймен атқарып, отансүйгіштік пен Отанды қорғауға әрдайым дайын екендеріңізді дәлелдедіңіздер. Кезекті әскери атақтардың берілуі еңбектеріңізге берілген баға ғана емес, сонымен қатар үлкен жауапкершілік. Алған білім мен тәжірибені кәсіби қызметтеріңізде де, күнделікті

өмірде де қолданып, жас ұрпаққа үлгі боласыздар деп сенемін», деді майор Жанабек Сарсенбаев.

Әлихан Бөкейхан атындағы ауданнан шақырылған 85 әскери міндеттінің ішінен 8 азаматқа кезекті әскери атақтар берілді. Олардың қатарында бастапқы әскери дайындық пәнінің мұғалімі Елдос Әділбек те бар. Оған «аға лейтенант» әскери атағы берілді. Оның айтуынша, оқу-жаттығу жиындары педагогикалық қызметінде қолдана алатын құнды тәжірибе сыйлаған. Салтанатты рәсімнен кейін әскери міндеттілермен әскери резервтегі қызмет туралы түсіндіру жұмыстары жүргізілді. «Астана» өңірлік қолбасшылығы әскерлері қолбасшысының басқармасы кадр бөлімінің бастығы, капитан

Аслан Асанов әскери қызмет жүйесіндегі жаңашылдықтармен таныстырды.

Оның айтуынша, резервтегі қызмет келісімшарт негізінде жүзеге асырылады және негізгі жұмыспен қатар алып жүруге болады. Дайындық ай сайынғы қысқа мерзімді сабақтардан және 30 күндік оқу-жаттығу жиындарынан тұрады. Бұл ретте резервистердің жұмыс орны сақталады, әлеуметтік пакет, ақшалай төлемдер, медициналық қамтамасыз ету және әскери атақты одан әрі жоғарылату мүмкіндігі қарастырылған. Іс-шара іскерлік әрі салтанатты жағдайда өтіп, әскери борыштың маңыздылығын және ел қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі даяр резервтің рөлін айқындай түсті.

ВСТРЕЧА С КУМИРОМ

В одной из воинских частей Актюбинского гарнизона состоялся Урок мужества для солдат срочной службы. Почетным гостем мероприятия стал Алиби Идрис - действующий боец UFC, выступающий в наилегчайшей весовой категории и представляющий Казахстан на международной арене смешанных единоборств.

В ходе встречи спортсмен поделился жизненным и спортивным опытом, рассказал о пути в профессиональный спорт и ответил на многочисленные вопросы военнослужащих. Солдаты проявили живой интерес к теме дисциплины, самоконтроля и мотивации - качеств, необходимых как в армии, так и в большом спорте.

Выступая перед личным составом, Алиби Идрис подчеркнул, что настоящая сила заключается не только в физической подготовке, а прежде всего в дисциплине и ежедневной работе над собой.

- И в спорте, и в военной службе решающую роль играет порядок и дисциплина. Если спортсмен хочет добиваться результатов, он должен трудиться. Мы, как граждане своей страны, обязаны достойно защищать Родину и ценить ее независимость. Для

меня большая честь сегодня пообщаться с защитниками Отечества. Каждый успех - это не иллюзия, а результат реальных действий, ответственности и упорства, - отметил боец UFC.

Визит известного спортсмена произвел сильное впечатление на солдат, особенно на тех, кто ранее занимался единоборствами. Своими эмоциями поделился солдат срочной службы Рахмыбергенов Айбек из Алматинской области.

- Я служу всего два месяца, и до армии даже представить не мог, что встречу со своим кумиром именно здесь, в войсковой части. Я давно слежу за Алиби Идрисом, уважаю его за силу духа и за то, что он поднимает флаг нашей страны за рубежом. Я занимался греко-римской борьбой и тхэквондо, и после этой встречи еще больше укрепился в желании

стать сильнее и дисциплинированнее, чтобы быть достойным звания защитника Родины, - сказал он.

Командование войсковой части подчеркнуло, что подобные мероприятия играют важную роль в военно-патриотическом воспитании личного состава и оказывают дополнительную мотивацию на добросовестное прохождение службы.

В завершение встречи военнослужащие получили возможность задать гостю личные вопросы и сделать памятные фотографии.

В конце декабря солдаты срочной службы войсковой части проходят плановую подготовку по своим военно-учетным специальностям на полигоне «Алга». В ходе обучения военнослужащие осваивают функциональные обязанности, изучают материальную часть штатного вооружения и военной техники, а также порядок их эксплуатации в соответствии с должностным предназначением.

Махамбет ЖАКСЫЛЫКОВ
начальник пресс-службы
Актюбинского гарнизона

РАБОТА В ДУХЕ ПАТРИОТИЗМА

Информационно-разъяснительная группа Военного колледжа имени Героя Советского Союза генерал-майора Сабыра Рахимова совместно с ветеранами Вооруженных Сил организовала военно-патриотическое мероприятие в г. Ленгере.

В нем приняли участие руководители 70 школ Талдыкорганского района Туркестанской области и старшеклассники школ города Ленгера.

С приветственным словом выступил заместитель акима Талдыкорганского района Багдатбек Жангазиев. Участникам встречи показали видеоматериалы о военных учебных заведениях Министерства обороны.

В общении со школьниками начальник военного колледжа полковник Максат Ахшалов отметил значение сержантской службы в современной армии и подчеркнул важность осознанного выбора военной профессии. Учащимся рассказали об истории создания, повседневной деятельности, условиях поступления и обучения в Военном

колледже имени Сабыра Рахимова.

В свою очередь председатель филиала РОО «Ветераны Вооруженных Сил» г. Шымкента Серикбай Онбаев и мастер-сержант Руслан Баймуханов поделились личным опытом службы, подчеркнув значение таких качеств, как патриотизм, дисциплина и ответственность.

В ходе встречи воспитанники колледжа показали элементы строевой подготовки и специальные упражнения, наглядно продемонстрировав отличную слаженность и высокую выучку.

Подобные встречи способствуют формированию интереса молодежи к военной службе, укреплению патриотического сознания, помогают школьникам сделать осознанный выбор будущей профессии.

ПОДВИГИ ГЕРОЕВ В ПАМЯТИ ПОКОЛЕНИЙ

В рамках плана военно-патриотической работы на военной кафедре Казахского национального университета им. аль-Фараби прошла патриотическая акция «Чтим и помним героев», посвященная 100-летию Алии Молдагуловой.

В ходе акции был организован комплекс мероприятий военно-патриотической направленности. Со студентами проведены тематические беседы, организован просмотр документальных фильмов об Алии Молдагуловой.

Для студентов и учеников старших классов общеобразовательной школы № 97 Ауэзовского района города Алматы проведен Урок мужества «Подвиг Алии», на котором они ознакомились с биографией и боевыми подвигами Алии Молдагуловой, а также с выставкой документальной и художественной литературы.

На завершающем этапе патриотической акции был проведен конкурс «По стопам Алии» среди девушек-студенток, обучающихся на военной кафедре. Две команды девушек цикла «Специальные войска» и цикла «Воспитательная и идеологическая работа» состязались в элементах строевой подготовки, огневой подготовке – стрельбе в интерактивном лазерном тире, разборке и сборке автомата, представлении эссе-презентаций

и исполнении творческих номеров, посвященных Алии Молдагуловой.

Подводя итоги мероприятия, начальник военной кафедры полковник запаса Олег Ажимов отметил, что цель патриотической акции - воспитание казахстанского патриотизма, верности и любви к Родине у студенческой и школьной молодежи на основе героической истории нашей страны и вклада казахстанцев в дело Победы в Великой Отечественной войне.

- Для молодого поколения казахстанцев важнейшим примером и ориентиром являются такие наши герои, как Алия Молдагулова, Маншук Маметова, Сагат Нурмагамбетов, Талгат Бегельдинов, Рахимжан Кошкарбаев, - подчеркнул полковник запаса Олег Ажимов, награждая участников конкурса.

Военно-патриотическое воспитание является важнейшим компонентом деятельности военной кафедры КазНУ имени аль-Фараби и основывается на пропаганде героизма и жизненного пути лучших сынов и дочерей казахского народа.

АЗИЯ ЧЕМПИОНАТЫНДАҒЫ АЛҒАШҚЫ АЛТЫН

Қазақстан Республикасы Қарулы күштерінің әскери қызметшісі сержант Еламан Қуатов ересектер арасында 120 келіге дейінгі салмақ дәрежесінде әуесқой аралас жекпе-жектен (АММА) Азия чемпионы атанды.

Әуесқой аралас жекпе-жектен ағымдағы жылдың 5-12 қаңтар аралығында Қытай Халық Республикасының Луджо қаласында өткен Азия чемпионаты құрлықтың ең мықты спортшыларын жинады.

Тартысты әрі әсерлі жекпе-жектер барысында сержант Еламан Қуатов жоғары деңгейдегі спорттық шеберлігін көрсетіп, турнирдің алтын медалін жеңіп алды.

Чемпиондық атаққа жету жолында қазақстандық әскери қызметші үш кездесу өткізді. Ол алғашқы

айналымда Тайпей өкілін жеңсе, екінші жекпе-жекте Қытай Халық Республикасының спортшысын ұтты. Ал финалда Өзбекстан Республикасынан келген қарсыласын айқын басымдықпен ұтты.

Бұл Қазақстан Республикасы Қарулы күштері тарихында әуесқой аралас жекпе-жектен Азия чемпионатындағы алғашқы алтын медаль болып отыр. Әскери спортшының жетістігі отандық армияның спорттық шежіресіне жаңа жарқын бет қосты.

ТӨЗІМ МЕН ТӘРТІПТІҢ СЫН САҒАТЫ

Ақтау қаласындағы 29011 әскери бөліміне қарасты Теңіз жаяу әскерінің десанттық-шабуылдау батальонында мерзімді әскери қызмет атқарып жүрген барлаушылар кезекті маңызды сынақтан сүрінбей өтті. Олар 15 шақырымдық марш-жүгірісті жоғары дайындық пен темірдей төзімділіктің үлгісін көрсете отырып, сәтті орындады.

Бұл марш-жүгіріс – жауынгерлердің физикалық шынығуын ғана емес, рухани

беріктігін, тәртіпке адалдығын және ұжымдық бірлігін айқын көрсетті. Қиындыққа толы сынақ барысында

жеке құрам өзара қолдау танытып, қойылған міндетті толық көлемде орындады.

Жаттығу қорытындысы бойынша батальон барлаушылары өздерінің кәсіби деңгейі мен жауынгерлік рухының жоғары екенін тағы бір мәрте дәлелдеді. Мұндай дайындықтар жауынгерлерді кез келген жағдайда жылдам шешім қабылдауға, берілген тапсырманы мінсіз орындауға баулиды.

– Мұндай сынақтар барлаушыларды шыңдай түсіп, кез келген жағдайда жүктелген міндетті жоғары деңгейде орындауға дайын екендерін көрсетеді, деп атап өтті десанттық-шабуылдау

батальоны командирінің тәрбие және идеологиялық жұмыстар жөніндегі орынбасары, аға лейтенант Айтмұхамбет Әбдімүтәліп.

Марш-жүгіріс нәтижесінде үздік барлаушы ретінде матрос Наурызбек Ақтаев танылып, өзінің төзімділігімен, ерік-жігерімен және жауынгерлік дайындығымен ерекшеленді.

Теңіз жаяу әскерінің сапындағы мұндай жаттығулар – ел қорғаны болар жауынгерлердің кәсіби қалыптасуындағы маңызды кезеңдердің бірі. Олар Отан алдындағы жауапкершілікті терең сезініп, кез келген сынға дайын екенін іс жүзінде дәлелдеп келеді.

